

Het geslacht *Castanea*, de eetbare kastanje

Er zijn elf soorten *Castanea*, alle van nature voorkomend op het noordelijk halfrond

Castanea crenata blad en bloeiwijze

Binnen de systematische indeling van het *Regnum Vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Castanea* tot de orde van de *Fagales* en daarbinnen tot de familie van de *Fagaceae* of *Cupuliferae*, de napjes of bekerdragers (*cupula* = beker). Bij *Castanea* ligt de eetbare vrucht op de bodem van de *cupula*, die verder gevormd wordt door het vruchtomhulsel, dat uitgroeit tot een gesloten, zeer stekelige bolronde bolster met daarin de grote zaden. *Cupula* wordt ook gebruikt als benaming voor de koepel van een basiliek, een grote r.-k. kerk, waarin het altaar onder deze koepel staat. De familie *Fagaceae* bestaat dus uit eenhuizige, nootvrucht dragende katjesdragers met eenslachtige bloemen in de hoedanigheid van katjes. Vooral de manlijke katjes van deze species zijn zeer opvallend en verschijnen na de bladontluiking. De boom bezit dus manlijke en vrouwelijke katjes. De grote vruchten van *Castanea* worden met name in zuidelijke landen vers gepoft en vaak in kraampjes warm verkocht als tamme kastanjes, bijvoorbeeld rond kerst. Er zijn elf soorten *Castanea*, alle van nature voorkomend op het noordelijk halfrond, in de gematigde tot subtropische gebieden in Noord-Amerika en Canada, Zuid- en Zuidoost-Europa, Klein-Azië, een smalle strook van Noord-Afrika, tot in het Verre Oosten en Japan. Andere geslachten binnen deze familie zijn o.a. *Quercus*, maar ook *Fagus*, *Nothofagus* en de voor de meeste stervelingen onder ons onbekende geslachten *Castanopsis*, *Lithocarpus* en *Pasania*.

Auteur: Jan P. Mauritz VRT

The Force be ...

De kracht zit in de herhaling, waarde lezers. Zoals al eerder in dit feuilleton beschreven, besteedt uw schrijver wederom een aantal woorden aan de nomenclatuur, oftewel de naamgeving. De aanleiding hiertoe is dat ondergetekende de afgelopen

weken een viertal vakinhoudelijke studiedagen over bomen heb bijgewoond. Naast plezierige ontmoetingen met vakgenoten was er ook verwondering, ongeloof en zelfs verbijstering over de onzin en onkunde die daar tijdens de gesprekken, maar soms ook vanaf het podium verkondigd werden.

Alleen al de discussie over de naamgeving: in het Latijn of met de lokale benaming, die in Friesland weer anders is dan in Limburg, wat die naam toch in vredesnaam betekent, allerlei lezingen daarover, gelegenhedsredeneringen, etc. 'Zo waarde lezers, uw schrijver heeft hopelijk uw onverdeelde

aandacht' Geslachtsnamen en ook soortnamen van bomen zijn zelfstandige naamwoorden en die kunnen manlijk, vrouwelijk of onzijdig zijn. In het Latijn zijn ze goed herkenbaar. Alle namen die eindigen op -us zijn manlijk. Vrouwelijk zijn bijna alle geslachts- en soortnamen die eindigen op -a, -is en -e, met uitzondering van de geslachtsnamen die uit het Grieks afkomstig zijn. Onzijdig zijn alle namen die eindigen op -um. Het geslacht *Castanea* is dus vrouwelijk; daarom zijn het *haar* soorten en *haar* cv's.

Kenmerken

De geslachtsnaam *Castanea* dankt de species aan de Griekse naam *kastanos* voor de boom waarvan de vruchten ca. 400 jaar voor Chr. door de Griekse veldheer Xenophon aangetroffen werden in Armenië. Daar werden deze vruchten door de plaatselijke bevolking *kasteni* genoemd en tot meel vermalen om er brood van te bakken. Voor vreemde legers, ver van huis en haard en aangewezen op het voedsel in de veroverde gebieden, was dit een belangrijke ontdekking. Griekse soldaten namen deze waardevolle en voedselrijke vruchten mee naar huis. Daar heeft de 'vader van de plantkunde', de botanicus en filosoof Theophrastus van Eresus, de boom en de vruchten ervan omstreeks 320 voor Chr. beschreven in zijn 'Causis Plantarum'. De bekendste soort van het geslacht, voor hele volkstammen de enige bekende soort, is *sativa*. Dat betekent door de mens gecultiveerd, gekweekt, vandaar de Nederlandse naam voor de Europese species: *Castanea sativa*. De verzamelnaam 'eetbare kastanje' valt voor het gehele geslacht *Castanea* te prefereren, daar alle species eetbaar zijn. Dit mag u overigens weer gauw vergeten, waarde lezers, want dit soort plaatselijke namen leidt tot niets, alleen teleurstelling.

Uit het bovenstaande blijkt wel dat het geslacht *Castanea* botanisch op geen enkele wijze verwant is aan het geslacht *Aesculus* van de familie van de *Hippocastanaceae*, de paardenkastanje. Zo moeilijk is dat niet; u kunt het zelf zien: de kroonvorm, de stamschors, het blad, de bloeiwijze enz. zijn compleet anders. Andere morfologische kenmerken zijn iets minder significant, maar toch: de vruchtblaasjes zijn anders, de vruchten zijn anders etc. In de natuurlijke verspreidingsgebieden van de verschillende species behoren zij al eeuwen tot de belangrijke voedselproducenten, waarbij de vruchten vermalen worden tot meel, om daar allerlei meelspijzen mee te maken. De vruchtdracht, de grootte en de smaak van de vruchten verschillen per soort. Verschillende soorten zijn door de mens verder geselecteerd om een hogere productie per boom en grotere zaden te krijgen. En dat is niet

van eergisteren; dat is al eeuwen zo. In de Oudheid waren er al gaarden van aangeplant.

Eetbare kastanjes komen vooral voor in de warmere regionen van hun verspreidingsgebieden. De ene soort heeft een heel klein en geïsoleerd natuurlijk verspreidingsgebied, de andere heeft juist een heel groot gebied, maar alle species vragen een warme, vruchtbare grond op berghellingen, in bergdalen of op hogere gronden van grote riviervalleien en in smallere beekdalen.

Morfologische kenmerken

Castanea is een geslacht van bladverliezende bomen en heel grote struiken of meerstammige bomen.

De maat varieert van meer dan 30 meter hoog (*Castanea dentata*) tot een maatje onder de 8-9 meter (*Castanea pumila*). 'Onze' *sativa* zit er een beetje tussenin. De betekenis van de soortnamen mag u deze keer eens zelf opzoeken, waarde lezers. De grote makkers vormen geweldige, onregelmatig vertakte en breed spreidende kronen. Op een vrij korte en gigantische stam staan enkele zeer imposante opgaande gesteltakken, die de kroontakken dragen. De kleinere makkers zijn vrijwel altijd meerstammig en hebben een breed spreidende struikachtig kroonvorm met veel worteluitlopers.

De stamschors van de meeste jonge bomen is in hun jonkheid glad en bruin tot bruingeel van kleur. De oudere species dragen zowel op de stam als op de gesteltakken eikachtige schors met lange verticale schorsspleten, met zware schorsrillen, ruw en grijs tot grijsbruin van kleur.

De boom heeft een zeer markant aanzien; het

meest in het oog lopende kenmerk is dat oudere bomen sterk om hun eigen lengte-as draaien, waardoor de verticale diepe schorsspleten en zware schorsrillen om de boom meedraaien met een slag van 180 graden en meer.

De jonge takken en twijgen blijven glad en rond, aan de top wat kantig, en zijn roodbruin of geelbruin van kleur, met lichte lenticellen. De knoppen zijn rond, kort en bruin van kleur, soms ook spits eivormig met twee, sporadisch drie knopschubben. Ze staan op een verhoogd bladkussen, vlak boven het bladmerk, waar drie groepen vaatbundelmerken in zitten. De meeste species hebben een zwaar en dichtvertakt wortelgestel, meestal met een penwortel, die zich snel vertakt in diepgaande en zware zijwortels.

De bladeren van alle *Castanea*-species hebben een sterke gelijkenis; de onderlinge verschillen zijn niet heel groot. Toch bijzonder, dat species die duizenden kilometers bij elkaar vandaan leven, zo veel op elkaar lijken.

De bladstand van alle makkers is afwisselend en bestaat uit twee rijen langs de twijg. Het blad is, afhankelijk van de soort, langwerpig tot smal ovaal van vorm, vrij lang, van ca. 8 tot 22 cm, met veel paren evenwijdig lopende bladnerven en een korte, stevige bladsteel. De bladrand is opvallend scherp en bochtig getand met sikkelvormige tanden, maar bij andere species juist weer dubbelgezaagd. De bladtop is altijd spits en langer of korter toegespitst en de bladvoet is afgerond tot wigvormig. Het bladoppervlak is diep glanzend groen, leerachtig met een lichter groene onderzijde, meestal kaal of korte tijd behaard, en daarna kaal met uitspringende nerven aan de bladonderzijde.

Een Jopper

Castanea is eenhuizig met eenslachtige bloemen in de vorm van katjes. Vraagt toch geen uitgebreide uitleg, dat eenhuizigheid en eenslachtigheid? Anders even stiekem bellen met JP voor een privé-les botanie.

Geslachtsnamen en ook soortnamen van bomen zijn zelfstandige naamwoorden en die kunnen manlijk, vrouwelijk of onzijdig zijn

De bloeiwijzen verschijnen geruime tijd na de bladontwikkeling, zo in de tweede helft van juni-juli. De bloeitijd is sterk afhankelijk van de klimaat-regio waarin de boom zich bevindt. De katjes zijn 12 tot wel 20 cm lang en rechtopstaand in de bladoksels op de jonge scheuten. Als regel staan midden in de kroon de vrouwelijke en manlijke bloemen op één katje, waarbij de dames aan de voet van de overwegend manlijke bloempjes zitten. Lager in de boom staan vrijwel uitsluitend manlijke bloemen in katjes bijeen; hoger in de boom staan óf uitsluitend vrouwelijke, óf manlijke katjes. De manlijke bloempjes zitten met 6 à 7 bijeen en elk bloemetje heeft een klein bloemdek met acht tot twintig meeldraden. De vrouwelijke bloempjes worden gevormd door een groene, schubbige *cupula*, waarbinnen doorgaans drie bloempjes liggen, elk met een zesdelig bloemdek en een zesdelige stempel. Alle *Castanea*'s bloeien beekgeel tot gelig wit, maar de massale bloei met de 12 tot 22 cm lange katjes geeft de boom een schitterende uitstraling. De vruchten van deze species zijn nootvruchten, omgeven door een harde leerachtige schaal, die aan de binnenzijde dicht viltig behaard is. Het gelig-witte zaad zelf, de eetbare vrucht, heeft een hersenachtig gegroefd oppervlak. De glanzend bruine kastanjevruchten zijn doorgaans wat breder dan dat ze lang zijn en zijn aan één zijde afgeplat of samengedrukt, omdat er meestal twee vruchten in een bolster zitten, zoals bij *sativa*. De species *crenata* en *dentata* hebben twee tot drie vruchten; *pumila* heeft er slechts één in een bolster zitten. De vruchten hebben een korte scherpe punt en de doorsnede varieert per

soort van 10-15 mm tot 25-30 mm. De bolsters zijn bijna ronde, hardgroene vruchtomhulsels, geheel dicht bezet met lange, dunne priemvormige stekels, een soort groene zee-egel.

Bij rijping in oktober-november barst deze bolster open in twee of vier kleppen, waarbij de zaden vrijkomen. Aan de basis van de glanzend bruine vrucht zit een grijze vlek. Dit is de 'navel' van de vrucht, waarmee de vrucht aan de vruchtbeker vergroeid was en gevoed werd vanuit het vruchtbeginsel. Mooi, hè, die natuur?

Het sortiment

Zoals reeds gemeld, bestaat het geslacht *Castanea* uit elf soorten, twee hybriden, één var. en zeventien cv's. Uw schrijver zal er een aantal aan u voorstellen die hij de moeite waard vindt, boomvormende species, zoals altijd in alfabetische volgorde.

Castanea crenata

De Nederlandse naam van deze makker is Japanse kastanje. De boom komt van nature voor in Japan. Hé, hé JP, wat een constatering, dat hadden we zelf ook kunnen bedenken. Een waarheid als een koe, waarde vrienden, maar de boom komt ook al eeuwen voor in Zuid-Korea, en dat is niet algemeen bekend. De boom is daar namelijk verwilderd, waarschijnlijk nadat hij daar omstreeks 1530 door westerse kooplieden terechtgekomen is vanuit Japan.

Het is een middelgrote boom met een meestal meerstammige, breed spreidende en grillige kroon. De makker wordt 10-12 meter hoog en breed en heeft in Japan grote waarde vanwege de winning van de smakelijke vruchten, die ook naar Europa en Amerika uitgevoerd worden. De vraag is groter dan het aanbod, waardoor de prijzen van deze vruchten de pan uit rijzen.

De soortnaam *crenata* betekent 'gekarteld' of 'gekerfd' en slaat op de vorm van de bladrand. De boom vormt een grillige kroon, gedragen door meerdere gesteltakken. De stamschors is minder aansprekend dan van de meeste species en minder diep gegroefd. De torsing in de stam is wel goed zichtbaar. De jonge twijgen zijn zacht en behaard en geelbruin van kleur. Het blad is lang eivormig tot ovaal lancetvormig, 8 tot 16 cm lang en 3 tot 4 cm breed, leerachtig en dik, met een korte bladsteel en donzig behaard, met een toegespitste bladtop en een hartvormige bladvoet. De bladrand is ondiep getand met korte scherpe tanden tot gekerfd/gezaagd. De term 'gekerfd' is in dit feuilleton nog niet vaak gebruikt en betekent: onregelmatig, ondiep gegroefd met scherpe randjes. Het bladoppervlak is glanzend diep donkergroen aan de bovenzijde, lichter aan de onderzijde en langs de nerven kort en donzig behaard. Vanwege de hoge resistentie tegen kastanjekanker werd de boom ook als vruchtbom ingevoerd, omstreeks 1876 in Amerika en in 1895 in Engeland. De boom werd en wordt ook nog altijd in

Castanea sativa volwassen species.

Castanea sativa 'Albomarginata'.

kruisingsprogramma's toegepast. In Italië staan hele plantages van deze makers, nadat de lokale *Castanea sativa* verwoest was door de genoemde kastanjekanker met de mooie naam *Endothia parasitica*, een zeer agressieve en dodelijke zwam uit Noord-Amerika, die in de arealen van *Castanea* aldaar en later in Europa honderdduizenden bomen gedood heeft.

Castanea dentata

Dit is de belangrijkste eetbare kastanje van Noord-Amerika en een smalle strook in het westelijk merengebied van Ontario in Canada. De boom komt van nature voor in een groot gebied aan de oostkust, in de staten Mississippi, Pennsylvanië en New York. De grote arealen van deze schitterende bomen zijn sinds 1904 helaas ten onder gegaan aan *chestnut blight*, kastanjekanker. De species is rond 1800 via Duitsland ingevoerd in Europa. Na al deze treurnis is er toch nog een lichtpuntje. De genoemde ziekte wordt door de wind verspreid en komt de gezonde boom in via wonden in de stam en takken. In Nederland staan gelukkig geen boomgaarden met eetbare kastanjes, dus de kans op aantasting met kastanjekanker is minimaal. Gelukkig maar; in dit geval is de uitspraak 'onbekend is onbemind' een zegen. Het zijn namelijk fantastische bomen, die Amerikaanse kastanjes. In het natuurlijk verspreidingsgebied wordt de boom meer dan 30 meter hoog; minus de 25%-regel van JP wordt dat ruim 20 meter in Europa, en dat redden ze alleen in de warmere klimaatzone van

Zuidoost-Europa, in de buurt van de Kaukasus en de Zwarte Zee. Ja, ook daar staan deze grote bomen, meegenomen door Russische bomenzoekers in opdracht van de dynastie van de tsaren, die de bomen in hun botanische tuinen en palestintuinen lieten aanplanten en het schitterende hout van deze boom gebruikten voor allerlei meubels, fineerwerk en kunstvoorwerpen.

De boom krijgt een grillige ovale tot eironde kroon op een machtige stam en zware gesteltakken. Ook hier is door de schitterende schorsformaties op de stam die bijzondere draaiing van de stam om zijn lengte-as goed te zien. Adembenemend mooi!

De jonge scheuten van deze makker zijn korte tijd bezet met donzige beharing of stofachtige schilfertjes, die later in het seizoen verdwijnen. Deze twijgen zijn olijfgroen van kleur. Het blad is langwerpige lancetvormig, 12 tot 24 cm lang en 4 tot 6 cm breed, met een lang toegespitste top, vaak met een gebogen punt en een wigvormige bladvoet. De bladrand is zeer grof gezaagd met omhoog gebogen tanden. Bijzonder is dat deze bladrand aan de bladbasis gaaf is. De bladeren hangen aan de twijgen en zijn dofgroen van kleur; de onderzijde is lichter van kleur en onbehaard. De manlijke katjes zijn 12 tot wel 20 cm lang en rechtopstaand in de bladoksels op de jonge scheuten. Als regel staan midden in de kroon de vrouwelijke en manlijke bloemen op één katje, waarbij de dames aan de voet van de overwegend manlijke bloempjes zitten. Verdere info staat onder het

kopje 'morfologische kenmerken'. De vruchtblaster is tot 5 cm breed en zeer rijk en sterk gestekeld met lange, dunne stekels.

Elke bolster bevat twee tot drie noten, vrij groot, ca. 2 cm breed en lang toegespitst. De middelste van de drie is zelfs aan twee kanten afgeplat en zit klem tussen haar zeer smakelijke zusjes. Ja zeker, het zijn dames, want de soortnaam eindigt op een a; dus vrouwelijk en dus 'haar zusjes. Wat is het toch kinderlijk eenvoudig die botanie!

Zoals boven al deels beschreven, wordt *Castanea*-hout gebruikt voor meubels en sier- en kunstvoorwerpen. Vanwege de hoogwaardige duurzaamheid en weerstand tegen rotting wordt het hout, zonder conserveringsmiddelen, ook gebruikt voor allerlei toepassingen zoals palen, bruggen, deurposten en hekwerken, in Amerika zelfs als elektriciteits- en telefoonpalen en als spoorbielzen.

Zowel in Amerika als in Europa wordt het hout ook veel toegepast voor de fabricage van houten vaten, o.a. voor het rippen van bijzondere 'limonades' zoals wijn, port en whisky. De betekenis van de soortnaam *dentata* mag u zelf opzoeken.

Castanea henryi

Deze Chinese species is gevonden door de Ierse botanicus Augustine Henry (1857-1930), tijdens een van zijn reizen door China in opdracht van Kew Gardens in Engeland. Deze bijzondere mens heeft heel veel nieuwe planten naar Europa verzonden, te veel om op te noemen. *Tilia henryana* is er één van.

Voor de verdere beschrijving van deze species geef ik graag het woord aan één van de grootmeesters van de botanie:

Charles Sprague Sargent wrote a botanical description of this chestnut tree in his Plantae Wilsonianae in 1917. He also revised the taxonomy to the name that we still use today.

'This very distinct species is distributed from the neighborhood of the city of Ningpo through the valley of the Yangtze River as far west as Mount Omei. On the mountains of western Hupeh and of eastern Szechuan it is common in woods. This chestnut grows to a larger size than any other Chinese species and trees from 20 to 25 meters [66 to 82 feet] tall with trunks from 1 to 3 meters [3.3 to 9.8 feet] are common. Occasionally trees 30 meters [98.4 feet] tall and 5 meters [16.4 feet] in girth of trunk are met with. The leaves are green on both surfaces and entirely glabrous except for a few appressed hairs on the underside of the primary and secondary veins. The leaves are without lepidote glands except on the upper surface of the very young leaves, from which they disappear very early. Although variable in size the leaves are

SORTIMENT

Castanea dentata volwassen boom.

very characteristic; they are always caudate-acuminate and broadest below or at the middle, and the secondary veins are projected in long aristate points. The shoots are dark-colored and quite glabrous and the winter-buds are brownish, short, broadly ovoid, obtuse or subacute and are glabrous or nearly so.

The styles vary in number from 6 to 9, and the fruit may be solitary or two or three on a short spike. The spines of the ripe involucre are sparsely villose. All the fruits we have seen contain a solitary nut, but it is probable that occasionally two occur, as they do in the American *C. pumila*.

Na deze verheffende beschrijving van de species *Castanea henryi* vervolgen wij dit deel van het feuilleton met de bekendste soort, voor velen de enig bekende soort van de eetbare kastanje:

Castanea sativa

Deze species komt al sinds de oudheid voor in Zuid- en Zuidoost-Europa, Klein-Azië en delen van Noord-Afrika, waar *Castanea sativa* een belangrijke woud- en bosboom is, van Portugal tot diep in Armenië en van Tunesië in noordelijke richting tot aan de lijn Lyon en dan oostelijk.

Daarnaast is de boom in genoemde gebieden een groot leverancier van eetbare kastanjes. Vele cv's zijn tot stand gekomen door kruising en selectiewerk met soortgenoten uit de rest van de wereld. Deze makers zijn op plantages aangeplant vanwege de smakelijke vruchten.

Sativa wordt een heel grote en zware boom, in zijn optimum tot meer dan 25 meter hoog, met een enorme, brede, zware, grillige kroon op een gigantische, sterk gedraaide, wat korte stam. Monumentale exemplaren in Nederland hebben een stamomtrek van 7,30 tot 8,30 meter en staan in Berg en Dal en Park Sonsbeek bij Arnhem. In landen als Italië, Spanje en Frankrijk staan exemplaren die dubbel zo dik zijn (zie Monumental Trees.com), echt onvoorstelbaar groot. Als je zo'n reus ziet staan, snijdt dat de adem af, zo groot en imposant. En besef je dan dat je toch maar een nietig klein wezentje bent op deze aardbol.

De stamschors is verticaal gespleten tot onregelmatige, grijsbruine schorsrillen; zo ook de enorme gesteltakken, waarvan de onderste exemplaren zo

Castanea henryi stam met schors.

Eetbare Kastanje.

Een Makaak met *C. crenata*.

zwaar kunnen worden dat ze tot op de grond neerbuigen. In het eigen gebied zijn deze bomen ook vaak meerstammig, als enorme struiken van zo'n 20 meter hoog. De jonge twijgen van deze makers zijn aanvankelijk viltig behaard en later kaal en roodbruin van kleur. Deze twijgen zijn vaak kantig aan de top, zoals bij bijna alle species van het genus. Het blad is langwerpig tot breed lancetvormig, 12 tot 20 cm lang en 3 tot 6 cm breed. Aan de krachtige jonge scheuten kunnen de bladeren wel 30 cm lang worden. Het blad heeft een korte, dikke bladsteel, tot ca. 2 cm. Deze species heeft 16 tot 20 paar evenwijdige zijnerfjes, die aan de onderzijde van het blad sterk uitspringend zijn.

De bladtop is kort toegespitst en de bladvoet wigvormig afgerond, soms tot hartvormig. De bladrand is grof en breed getand, met sikkelvormige, opwaarts gebogen scherpe tanden. De bladkleur is glanzend diepgroen, met een lichtergroene onderzijde en zonder beharing. De bloei is meestal in juli, met de bloeiwijze als bovenstaand beschreven. De opstaande katjes zijn 12 tot 24 cm lang en groenig wit van kleur. De vruchten zitten meestal met twee in één bolster; ze zijn glanzend bruin van kleur met een korte scherpe top en een platgedrukte zijde met een grijze navelplek. De bolster is breder dan hoog, 8 tot 3 cm in doorsnede, dicht gestekeld en openspringend in oktober. De bolsters en ook de zaden van de gecultiveerde en gekweekte rassen zijn beduidend groter. Er zijn inmiddels tientallen specifiek door de mens gekweekte grootvruchtige rassen, zoals 'Dorée de Lyon', 'Marron de Redon', 'Précoce de Mogole' en 'Vincent van Gogh'.

De soort *sativa* heeft als sierboom slechts een twaalfal cv's, waarvan er een aantal aan u worden voorgesteld:

***Castanea sativa* 'Argenteovariegata'**

Deze zeer oude Franse cultivar uit 1755 groeit zoals de soort, maar trager, en wordt ook minder groot, maar niet minder imposant. De boom heeft smalle vervormde bladeren, die aan de randen zilverwit bont gekleurd zijn. De bladvervorming is smaller en golvend, soms ook spiraalsgewijs gedraaid en vaak diep ingesneden, bijna tot de middennerf aan toe, of zelfs lijnvormig. Dit is een mooie bladeigenschap, die ook blijvend is en niet terugslaat naar de soort, zoals vaak het geval is bij de cv 'Asplenifolia'. Het is een bijzonder fraaie parkboom, die nauwelijks in cultuur is.

***Castanea sativa* 'Glabra'**

Dit is een Engelse selectie uit 1836, die groeit als de soort. Het glanzend donkergroene blad is echter een stuk groter, stugger en leerachtiger dan de soort. De bladeren worden wel 30 cm lang en 6 tot 8 cm breed, met grove en scherpe omhoog gebogen tanden. Een zeer bijzondere boom, die ook als laanboom niet zou misstaan in menig breed straatprofiel. Helaas is hij vrijwel onbekend en daardoor nauwelijks in cultuur.

***Castanea sativa* 'Laciniata'**

Deze species met onbekende herkomst heeft uitzonderlijk lange tanden in de bladrand en deze tanden zijn meer draadvormig uitgerekt dan tandvormig. Hierdoor lijkt het of de bladrand ingesneden is, maar dat is niet waar; de bladrand golft tussen de lange tanden in. Het is een middelgrote boom die goed gezond is en niet terugslaat naar de soort.

***Castanea sativa* 'Pendula'**

Deze Japanse boom werd in 1919 gevonden door de Japanse botanicus Miyoshi in een beekdal van de Nirezawa-rivier, waar meer dan 60 stuks van deze treurende kastanje bijeenstonden. De boom heeft een schermvormige kroon met zeer lange afhangende takken en zeer lange neerhangende twijgen. Hij beschreef deze treurbomen in een Japans boekwerk. Rond 1943 vond prof. dr. Docters van Leeuwen in de bossen van Leersum ook een *Castanea* met neerhangende takken. Prof. dr. H.J. Venema schreef over deze boom in het 18de Jaarboek(1950-1951) van de NDV. Volgens Venema zijn het toevalstreffers, uit zaad opgekomen. De boomkwekerijsector in Nederland heeft vervolgens niets met deze informatie gedaan, in tegenstelling tot die in Japan, waar deze schitterende treurvorm

al sinds 1920 vegetatief vermeerderd wordt. Uw schrijver kent de boom ook alleen maar van afbeeldingen in Japanse botanische boekwerken, waarin de boom wel gelijkenis vertoont met onze eigen treurwilg.

***Castanea sativa* 'Variegata'**

De laatste in dit deel van het feuilleton is een bontbladige species uit Frankrijk van voor 1755. Het enigszins vervormde blad heeft een goudgele bladrand en deels ook gele vlekken op het bladoppervlak. Het wordt een grote boom, tot 15-16 meter hoog, met een grillige onregelmatig ronde kroon op een getorste stam. Als je de takken met groene, niet-bonte bladeren zo snel mogelijk verwijdert, heb je er een heel fraaie parkboom bij.

Afsluitend

Het geslacht *Castanea* heeft prachtige species voor meerdere doeleinden, zowel voor de grote privé-tuin als de openbare ruimte. De boom kan ook prima in verhardingen toegepast worden vanwege een diepgaand wortelgestel. De schitterende bloeiwijze en ook de vruchten geven de boom mooie extra waarde en de eetbaarheid van de vruchten krijg je er gratis bij. Zoek ze eens op en pof ze in de pan of in de open haard.

Eet smakelijk!

Groet,

PS

De toegezegde beschrijvingen van de twee bijzondere noten is uw schrijver echt niet vergeten!

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7158